

V. ЦВРСТ И ТЕЧЕН ОТПАД

СОДРЖИНА:

V.1 Ракување со сировини, меѓупроизводите и производите.....	2
V.1.1 Складирање на сировини.....	2
V.1.2 Транспортни системи во магацините.....	3
V.1.3 Ракување со влезни материјали, полупроизводи и меѓупроизводи.....	4
V.2 Опис на управување со цврст и течен отпад во инсталацијата.....	4
V.2.1 Термини и значење.....	4
V.2.2 Мерки за управување со отпадот	6
V.3 Стратегија на управување со отпад.....	11
V.4 Систем на одлагање на отпадот.....	12

Прилог V.

1. Табела со отпад што се создава во Агромаркет Игор Дооел, Струмица
2. Договори со овластени институции за собирање на отпад
3. Фактура од сервис на возила

V.1 Ракување со сировини, меѓупроизводите и производите

V.1.1 Складирање на сировини, меѓупроизводи и производи

Складирањето на сировините во АГРОМАРКЕТ ИГОР ДООЕЛ, СТРУМИЦА се врши во затворен простор.

Сировините, меѓупроизводите и финалните производи во зависно од нивните карактеристики се чуваат во посебни магацини кои се физички одвоени и заштитени од атмосферски влијанија. Сите површини во магацинските простори се бетонирани, така да не се очекува штетно влијание во почвата.

Услови за складирање

Во АГРОМАРКЕТ ИГОР ДООЕЛ, СТРУМИЦА ги има следните магацини

- Магацин за сировини
- Магацин за готови производи

Сировините и готовите производи АГРОМАРКЕТ ИГОР ДООЕЛ, СТРУМИЦА ги чува одделни простории. Просториите се суви и добро проветрени. Хемикалиите се чуваат затворени во оригинално пакување. Просториите се чуваат надвор од дофат на неупатени лица. Најважна мерка при манипулацијата со сировини и готов производ е да не се дозволи истурање и растурање на материите при нивното манипулирање, поради што е неопходно придружување кон пропишаните упатства за работа.

Технолошките линии се така изведени да обезбедуваат максимална затвореност во процесот на производство.

Експлоатационите истурените гранули и кристални супстанции (цврсти материји) се собираат со прирачни средства и употребливите повторно се враќаат во процесот, а неупотребливите се собираат во посебни контејнери (наменети за тоа) за понатамошен посебен третман.

Сировините за производство на хемикалиите за примена на земјоделска дејност се доопремуваат со камиони и цистерни.

Готовите производи (течни и цврсти) се складираат во магацин за готов производ.

Под настрешницата се складираат суровини на цврста и течна состојба, пакувани во пластични лимени и картонски буриња, како и пластична амбалажа за пакување на готов производ (шише, туба и буре).

Амбалажата од картон и печатен материјал (етикета и упатства) се складира на одредени места во погоните.

Од настрешниците и магацинот до погоните, суровините и готовите производи се пренесуваат со вилушкар.

Течните суровини од бурињата се префрлуваат во мешалката.

Готовите производи се пакуваат на приземјето и со рачен вилушкар се носат на складирање во магацин. Во магацинот складирањето на готовите грануларни и кристални производи пакувани во книжна, пластична и др. амбалажа се складираат на дрвени палети, најмногу до три палети едни врз други. Од магацините до камионите, готовите производи се пренесуваат со рачен вилушкар.

Влезните суровини, меѓупроизводи и производи кои се употребуваат во производството не се токсични. Суровините се сместени во соодветен простор - складиште. Складиштето е направено по проект за таа намена каде има поголема вентилација и струење на воздухот и поставена е соодветна ПП заштита и средства за реакции при вонредни состојби. Просторот е бетониран да во случај на истекување на каква и да било хемикалија не може да дојде во почвата.

Низ погонот транспортот се врши со помош на виљушкар и рачни колички, додека транспортот на готови производи за надвор од фабриката се врши со сопствени возила – камиони.

V.1.2 Транспортни системи во магацините

Транспортни системи кои се користат во АГРОМАРКЕТ ИГОР ДООЕЛ, СТРУМИЦА се :

- **Вилушкар и колички**
- **Транспортни средства (комбиња, камиони)**

V.1.3 Ракување со влезни материјали, полупроизводи и меѓупроизводи

По доставата на влезните материјали (сировините) истите со помош на виљушкар се носат до магацинот за таа намена каде се редат на дрвени палети и се складираат на тој начин да бидат физички одвоени и заштитени од надворешни влијанија. Понатаму по потреба се транспортираат до производниот погон каде се употребуваат. Доколку при производството се појават полупроизводи, оштетени производи и меѓупроизводи истите се третираат како отпад и се превземаат од овластени организации.

V.2 ОПИС НА УПРАВУВАЊЕТО СО ЦВРСТ И ТЕЧЕН ОТПАД ВО ИНСТАЛАЦИЈАТА

V.2.1. Термини и значење

УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД е збир на активности, мерки и одлуки наменети за избегнување и намалување на количеството на создадениот отпад и неговото негативно влијание врз животната средина, животот и здравјето на луѓето, вклучувајќи го и постапувањето со отпадот.

Согласно Закон за управување со отпад (Сл. Весник бр. 216/21) одделни изрази го имаат следното значење:

1. **Отпад** е секоја супстанција, материја или пред-мет од категориите на отпад наведени во Листата на видови на отпад од членот 15 од овој закон, коишто создавачот или поседувачот ги исфрла, има намера да ги исфрли или од него се бара да ги исфрли;
2. **Опасен отпад** е отпадот што согласно со своите карактеристики поседува едно или повеќе опасни својства кои можат да предизвикаат опасност по животната средина, животот и здравјето на луѓето согласно со членот 51 од овој закон;

3. **Инертен отпад** е отпадот што е отпорен и не подлежи на никакви значителни физички, хемиски или биолошки трансформации, не се раствора, не согорува и не реагира на друг физички или хемиски начин, не се биоразградува, а отпадот и неговиот исцедок не влијаат на друга материја со којашто доаѓаат во допир, на начин на кој може да ја загрозат животната средина, животот и здравјето на луѓето при што вкупното количество и содржина на загадувачките супстанции во отпадот и екотоксичноста на процесот мора да биде незначителен за да не го загрозува квалитетот на површинските или подземни води;
4. **Неопасен отпад** е отпадот што не поседува ниту едно од својствата на опасниот отпад;
5. **Комунален отпад** е отпадот од домаќинствата, како и друг отпад кој се создава во комерцијалниот и индустрискиот сектор кој поради неговите карактеристики, состав и количина е сличен со отпадот од домаќинствата;
6. **Комерцијален отпад** е секој друг отпад кој се создава од правните и физичките лица при вршење на комерцијални, индустриски, трговски, услужни, административни и слични дејности и е сличен по природа или состав со отпадот од домаќинствата (дејноста трговија на големо и мало, угостителски услуги и барови, канцеларии и пазари, како и остатокот од услужниот сектор);
7. **Индустриски отпад** е отпадот кој се создава во производствените процеси во индустријата и се разликува од комуналниот отпад според неговите карактеристики, состав и количество;
8. **Отпад од пакување** согласно Закон за управување со пакување и отпад од пакување (Сл. Весник на Р.С.М. бр.215/2021, член 6) е секое пакување или материјал за пакување кој е опфатен со дефиницијата за отпад во Законот

за управување со отпадот, со исклучок на остатоците создадени при производството на пакувањето;

9. **Создавач на отпад** е правно или физичко лице коешто создава отпад како резултат на дејноста или активноста што ја врши (првичен создавач) и/или секое лице кое изведува операции на пред-преработка, мешање или некои други операции поради кои се менува карактерот или составот на првично создадениот отпад (секундарен создавач);

10. **Собирање на отпад** е збир од организирани активности вклучувајќи ги постапките со кои се подготвува отпадот за селектирање и првично складирање заради негово транспортирање;

11. **Управување со отпад** е дејност, односно активност што вклучува операции на собирање, транспортирање, складирање, преработка, повторна употреба, отстранување и промет на отпадот, вклучувајќи го и надзорот над овие операции, како и мерките за заштита на животната средина, животот и здравјето на луѓето за време на работата на објектите и на инсталациите за отстранување на отпадот, како и грижата за инсталациите по престанокот на нивната работа или за локациите каде отпадот е отстранет, вклучувајќи ги и активностите преземени од страна на посредник и трговец со отпад.

V.2.2 Мерки за управување со отпадот

Според **Законот за управување со отпад** (Службен Весник на РМ бр. 216/21) член 7, создавачите на отпад се должни, во најголема можна мера, да го избегнат создавањето на отпад и да ги намалат штетните влијанија од отпадот врз животната средина, животот и здравјето на луѓето.

Согласно Законот за управување со отпад (Сл. Весник на РМ бр. 216/21), правниот субјект при управување со отпадот треба да ја заштити животната средина при преземањето на одредени дејности и активности во врска со

управувањето со отпадот и да обезбеди висок степен на заштита на животната средина, животот и здравјето на луѓето.

Според Закон за управување со отпад (Сл. Весник бр. 216/21), точка V. ОПШТИ ПРАВИЛА ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД, Член 37, Правила за управување со отпадот се:

(1) Управувањето со отпадот мора да се изведува со должно внимание и на начин со кој се избегнува:

- 1) загрозување на животната средина, животот и здравјето на луѓето;
- 2) загадување на медиумите на животната средина над пропишаните граници согласно со прописите;
- 3) создавање бучава, непријатна миризба или зголемување на бројот на птици, инсекти и штетници;
- 4) уништување на природните услови за живот на животните и на растенијата;
- 5) уништување на заштитеното природно и културно наследство и
- 6) нагдување и неуреденост на објектите и просторот во урбаните зони и во подрачјата надвор од урбаните зони.

(2) Создавачот на отпад е должен да се грижи за отпадот што го создал сè до неговото крајно отстранување, односно до последната операција на управување со отпадот, без оглед дали тој управува директно со отпадот или го дал на управување на посредник, трговец со отпад или управувањето го доверил на трето лице кое управува со посебен тек на отпад во рамките на системот за проширена одговорност на производителот.

(3) Создавачот на отпад е должен да се грижи за обезбедување на податоци за отпадот што го создава што ќе му овозможат да се увери дека е веројатно управувањето со неговиот отпад да се врши согласно со закон.

(4) Се забранува горење или согорување на отпад на локации кои не се наменети за таа цел, како и користење на уреди и инсталации за кои не е издадена соодветна дозвола согласно закон или во кои горењето или согорувањето на отпадот може да ја загрози животната средина, животот и здравјето на луѓето.

(5) Субјектите кои вршат дејности на управување со отпад, отпадот може да го откупуваат од физички и правни лица доколку истиот го стекнале во согласност со закон.

(6) Забрането е оставање, фрлање и напуштање на отпадот на локации кои не се утврдени за таа намена, како и негово спалување или отстранува.

Ако отпадот има една или повеќе опасни карактеристики, правниот субјект е должен да го класифицира отпадот во категоријата опасен отпад и да постапуваат со него како со опасен отпад.

Правниот субјект е должен да врши примарна селекција на отпадот според Листата на видовите на отпад кои треба да ги изведува плански на соодветно обележани места според видот на отпад и на соодветен начин согласно Закон за управување со отпад (Сл. Весник бр. 216/21).

Мерки за управување со неопасен отпадот

Почитувајќи ги одредбите на **Законот за управување со отпад** (Сл. Весник на РМ бр. 216/21), **Член 63** правното лице треба да врши селекција на отпадот на местото на неговото создавање во посебни садови различни од оние наменети за домаќинствата и има склучени договори за собирање и транспортирање на отпад со давателот на услугата или со лица кои поседуваат дозвола за управување со отпад како дел од постапувачите со посебните текови на отпадот во рамките на системот за проширена одговорност на производителот.

Правниот субјект може да примени една од следните мерки за транспорт на селектираниот неопасен отпад кој не припаѓа по својата класификација во комунален отпад:

(1) Да го донесе отпадот до поставените садови или други места определени од градоначалникот на општина Струмица;

(2) Собирањето на габаритен отпад да го врши и со организирани мобилни услуги (од давател на услугата во текот на годината), а при тоа правниот субјект треба да биде присутен за време на превземањето на габаритниот отпад и да ги покрие објективните трошоци за направената услуга на утовар на габаритен материјал.

Отпад од пакување

Правниот субјект е одговорен за преземање на мерки за управување со пакување и отпад од пакување со цел да се елиминира и/или намали до крајна можна мера негативното влијание врз медиумите и областите на животната средина кое настанува како резултат на отпад од пакување создаден од неговата дејност.

Целта на управувањето со пакување и отпад од пакување е да се обезбедат услови за воспоставување на системи за враќање, селектирање, собирање, повторна употреба, преработка и рециклирање на отпадот од пакување.

Правниот субјект е должен да ги почитува следните забрани при постапување со отпадот:

(1) Отпадот од пакување кој е комерцијален отпад и/или не е комунален отпад е забрането да се остава или предава на места означени за собирање и селектирање на комунален отпад од домаќинствата.

(2) Крајниот корисник отпадот од пакување, кој е комерцијален отпад и/или не е комунален отпад, кој го предава или враќа во согласност со овој закон, е должен да го чува одвоено, со цел да не постои можност да се меша со друг вид на отпад и да може да се собере и повторно употреби, преработи или отстрани во согласност со овој или друг закон.

(4) Крајниот корисник е должен за отпадот од пакување кој е загаден со опасни или други материји кои не се пакување, како поседувач на отпад да обезбеди постапување со истиот, во согласност со прописите за постапување со отпад.

Согласно Законот за управување со пакување и отпад од пакување (Сл. Весник на РМ бр. 215/21) Член 25, за отпадот од производи и пакувања

потрошувачот има обврска да го селектира отпадот од искористениот производ и пакувањето и истите е должен:

(1) На свој трошок да обезбеди исполнување на обврските и целите на овој закон, преку враќање, собирање, преработка и рециклирање на отпадот од пакување кој е создаден со пуштањето на пазар на спакувани стоки во Република Северна Македонија.

(2) Да обезбеди: - редовно преземање и собирање на користеното пакување и отпадот од пакување од крајниот корисник и од домаќинствата со цел да се процесираат во системот за управување со отпад од пакување и - повторна употреба, преработка, вклучувајќи и рециклирање на собраниот отпад од пакување.

(3) Исполнувањето на обврските од ставовите (1) и (2) на овој член може да ги остварува со склучување на договор за преземање на обврските за постапување со отпадот од пакување, со колективен постапувач со отпад од пакување кој е основан и поседува дозвола согласно со прописите за проширена одговорност на производителот за управување со посебните текови на отпад.

За спроведување на обврските е должен да уреди одделен простор и да обезбедат опрема за селективно собирање на отпадот од пакување, доколку има продажен простор поголем од 200 m².

V.3 Стратегија на управување со отпад

Стратегијата на управување со отпадот обично ги опфаќа следните чекори:

I чекор	Минимизирање на отпадот (најдбар избор)
II чекор	Повторна употреба
III чекор	Рециклирање
IV чекор	Спалување со добивање на енергија
V чекор	Спалување
VI чекор	Одложување на депонија (последен избор)

V.4 Систем на одлагање на отпадот од Фабриката АГРОМАРКЕТ ИГОР ДООЕЛ, СТРУМИЦА

Во инсталацијата Агромаркет Игор ДООЕЛ Струмица се врши селектирање на следните видови отпади: - комунален отпад - Отпад од хартија - Отпад од пластика.

Краткок опис на секој од видовите отпад:

- Во АГРОМАРКЕТ ИГОР ДООЕЛ, СТРУМИЦА се создава комунален отпад од секојдневното работење
- Во АГРОМАРКЕТ ИГОР ДООЕЛ, СТРУМИЦА отпад од хартија се создава од картони и кутии од суровините кои се употребуваат за производство
- Во АГРОМАРКЕТ ИГОР ДООЕЛ, СТРУМИЦА отпад од пластика се формира од пластични вреќи, канти, буриња итн. од суровините кои се употребуваат за производство.
- Во АГРОМАРКЕТ ИГОР ДООЕЛ, СТРУМИЦА отпадна вода е резултат од одвивање на технолошкиот процес и од вентилациониот систем, и како резултат на санитарните (хигиенски) потреби на вработените.

Отпадот од пакување се превзема од Организацијата Пакомак ДОО Скопје, а собирање, транспортирање и депонирање на комуналниот цврст отпад и превземање на отпадна вода се врши од страна на Организацијата ЈПКД Турија с.Василево, Струмица.

Инсталацијата Агромаркет Игор ДООЕЛ има склучено Договор со наведените Организации.

V.5 Отпад кој настанува при одвивање на активноста во АГРОМАРКЕТ ИГОР ДООЕЛ, СТРУМИЦА

V.5.1 ОТПАД - Користење/ одложување на опасен отпад

Постројка: АГРОМАРКЕТ ИГОР ДООЕЛ, СТРУМИЦА

Отпаден материјал	Број од Европскиот каталог на отпад	Главен извор ^{1,2}	Количина		Преработка/одложување во рамките на самата локација	Преработка, реупотреба или рециклирање со превземач	Одложување надвор од локацијата
			Тони/месечно	м ³ / месечно	(Начин и локација)	(Метод, локација и превземач)	(Метод, локација и превземач)

* Табелата V.5.1 не е пополнета бидејќи на предметната локација не е идентификувано користење/ одложување на опасен отпад.

¹ За секој отпад треба да се посочи основната активност/процес

² Треба да се вклучи и отпадот прифатен на местото на локацијата за наменето искористување и одлагање на отпад

ТАБЕЛА V.5.2 ОТПАД - Друг вид на користење/одложување на отпад

Отпаден материјал	Број од Европскиот каталог на отпад	Главен извор ^{3,4}	Количина		Преработка/одложување во рамките на самата локација	Преработка, реупотреба или рециклирање со превземач	Одложување надвор од локацијата
			m ³ /месечно	t/годишно	(Начин и локација)	(Метод, локација и превземач)	(Метод, локација и превземач)
Комунален отпад	20.03.01	Секојдневно работење	/	0,18	Одложување	Се превзема од овластена организација ЈПКД Турија, о. Василево	Се превзема од овластена организација ЈПКД Турија, о. Василево
Пакување од хартија и картон	15 01 01	Пакување	/	0,02	Одложување	Се превзема од овластена организација ПАКОМАК ДОО, Скопје	Се превзема од овластена организација ПАКОМАК ДОО, Скопје
Пакување од пластика	15 01 02	Пакување	/	1,6	Одложување	Се превзема од овластена организација ПАКОМАК ДОО, Скопје	Се превзема од овластена организација ПАКОМАК ДОО, Скопје

³ За секој отпад треба да се посочи основната активност/процес

⁴ Треба да се вклучи и отпадот прифатен на местото на локацијата за наменето искористување и одлагање на отпад